

- Морзе, 2003* – Морзе Н. В. Система методичної підготовки майбутніх вчителів інформатики в педагогічних університетах: автореф. дис. на здоб. наук. ст. д-ра пед. наук : спец. 13.00.02 «Теорія і методика навчання інформатики» / Н. В. Морзе. – Київ, 2003. – 39 с.
- Морська, 2008* – Морська Л. І. Теоретико-методичні основи підготовки майбутніх учителів іноземних мов до використання інформаційних технологій у професійній діяльності: автореф. дис. на здоб. наук. ст. д-ра пед. наук : спец. 13.00.04; 13.00.02 / Л. І. Морська ; Терноп. нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка. – Т., 2008. – 40 с.
- Падалка, 2002* – Падалка О. Інтенсивні освітні технології / О. Падалка // Вища освіта України. – 2002. – № 2. – С. 91–95.

REFERENCES

- Bulakhova, 2007* – Bulakhova Ya. V. Pedagogichni umovy navchannya inozemnykh mov maybutnikh inzheneriv-prohramistiv zasobamy mul'tymediynykh program: avtoref. dys. na zdobuttya nauk. stupenya kand. ped. nauk : spets. 13.00.04 «Teoriya i metodyka profesiynoyi osvity» / Ya. V. Bulakhova ; Luhan. nats. ped. un-t im. T. Shevchenka. – Luhans'k, 2007. – 20 s.
- Imber, 2008* – Imber V. I. Pedagogichni umovy zastosuvannya mul'tymediynykh zasobiv navchannya u pidhotovtsi maybutn'oho vchytelya pochatkovykh klasiv: avtoref. dys. na zd. nauk. stup. kand. ped. nauk : spets. 13.00.04 «Teoriya i metodyka profesiynoyi osvity» / V.I. Imber ; Vinnyts. derzh. ped. un-t im. M.Kotsyubyns'koho.– Vinnytsya, 2008. – 20 s.
- Kolomiyets', 2008* – Kolomiyets' A. M. Teoretychni ta metodychni osnovy formuvannya informatsiynoyi kul'tury maybutn'oho vchytelya pochatkovykh klasiv : avtoref. dys. na zdobuttya nauk. stupenya d-ra ped. nauk : spets. 13.00.04 «Teoriya i metodyka profesiynoyi osvity» / A. M. Kolomiyets'. – K., 2008. – 42 s.
- Morze, 2003* – Morze N. V. Systema metodychnoyi pidhotovky maybutnikh vchyteliv informatyky v pedagogichnykh universytetakh: avtoref. dys. na zdob. nauk. st. d-ra ped. nauk : spets. 13.00.02 «Teoriya i metodyka navchannya informatyky» / N. V. Morze. – Kyiv, 2003. – 39 s.
- Mors'ka, 2008* – Mors'ka L. I. Teoretyko-metodychni osnovy pidhotovky maybutnikh uchyteliv inozemnykh mov do vykorystannya informatsiynykh tekhnolohiy u profesiyniy diyal'nosti: avtoref. dys. na zdob. nauk. st. d-ra ped. nauk : spets. 13.00.04; 13.00.02 / L. I. Mors'ka ; Ternop. nats. ped. un-t im. V. Hnatyuka. – T., 2008. – 40 s.
- Padalka, 2002* – Padalka O. Intensyvni osvritni tekhnolohiyi / O. Padalka // Vyscha osvita Ukrainy. – 2002. – № 2. – S. 91–95.

Надійшла до друку 22.06.2014.

УДК 811.161.2

Людмила Кожуховська, Надія Дига

**ТРАДИЦІЙНЕ ТА ІННОВАЦІЙНЕ В МЕТОДИЦІ
ВИКЛАДАННЯ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ В ШКОЛІ У ПОГЛЯДАХ
Н. Й. ВОЛОШИНОЇ ТА О. М. БІЛЯЄВА**

У статті аналізується роль і значення наукових постатей сучасної української літературної та лінгвістичної дидактики – Н. Волошиної та О. Біляєва, визначаються риси традиційного й інноваційного в методиці викладання філологічних дисциплін, обґрунтовуються основні пріоритети розвитку освітнього процесу в цілому й методичної науки зокрема, підкреслюється важлива роль в організації такого процесу особистості керівника – спрямовуючої і направляючої сили в будь-якій справі, особливо в науково-практичному функціонуванні цілої галузі педагогічної освіти. Стверджується, що науковий подвижницький шлях Н. Волошиної та О. Біляєва потребує більш детального

вивчення й аналізу, тому що є надзвичайно актуальним у нелегкі часи становлення методичної науки в цілому та української національної наукової школи методики навчання української мови і літератури зокрема. Традиційне й інноваційне в методиці викладання філологічних дисциплін завжди гармонійно поєднувалося й розвивалося. Учителі української мови та літератури, співробітники лабораторій навчання української мови і літератури академічних установ України, викладачі педагогічних ВНЗ забезпечують нерозривний цикл у продукуванні ґрунтовних методик і технологій навчання та підготовки кадрів.

Визначаючи основні пріоритети розвитку освітнього процесу в цілому й методичної науки зокрема, підкреслюємо доконечну потребу в організації такого процесу в особистості керівника – спрямовуючої і направляючої сили в будь-якій справі, особливо в науково-практичному спрямуванні цілої галузі педагогічної освіти. Методика викладання української мови і літератури в усі роки становлення і розвитку була багатою на яскраві визначні особистості, які започаткували лінгво- та літературнодидактичні засади науки на основі гуманістичних, етнокультурних і звичаєвих традицій українського народу. Без сумніву, до таких науковців відносимо Н. Волошину та О. Біляєва – сучасних творців української методичної науки.

Ключові слова: літературна дидактика, лінгводидактика, особистість науковця, українська національна наукова школа, традиційне й інноваційне у філології.

В статье анализируется роль и значение научных фигур современной украинской литературной и лингвистической дидактики Н. Волошиной и А. Беляева, определяются черты традиционного и инновационного в методике преподавания филологических дисциплин, обосновываются основные приоритеты развития образовательного процесса в целом и методической науки в частности, подчеркивается важная роль в организации такого процесса личности руководителя - направляющей силы в любом деле, особенно в научно-практическом функционировании целой области педагогического образования. Утверждается, что научный подвижнический путь Н. Волошиной и А. Беляева требует более детального изучения и анализа, так что чрезвычайно актуально в нелегкие времена становления методической науки в целом и украинской национальной научной школы методики обучения украинскому языку и литературе в частности. Традиционное и инновационное в методике преподавания филологических дисциплин всегда гармонично сочеталось и развивалось. Учителя украинского языка и литературы, сотрудники лабораторий обучения украинскому языку и литературе академических учреждений Украины, преподаватели педагогических вузов обеспечивают неразрывную связь в продуцировании фундаментальных методик и технологий обучения и подготовки кадров. Определяя основные приоритеты развития образовательного процесса в целом и методической науки в частности, подчеркиваем неперемную потребность в организации такого процесса относительно личности руководителя направляющей и созидающей силы в любом деле, особенно в научно-практическом направлении целой области педагогического образования. Методика преподавания украинского языка и литературы во все годы становления и развития была богатой на яркие выдающиеся личности, которые начали лингво и литературнодидактические основы науки на гуманистических, этнокультурных и бытовых традициях украинского народа. Без сомнения, к таким ученым относим Н. Волошину и А. Беляева современных творцов украинской методической науки.

Ключевые слова: литературная дидактика, лингводидактика, личность ученого, украинская национальная научная школа, традиционное и инновационное в филологии.

This article analyzes the role and importance of N. Voloshina and O. Belyaev – scientific figures of modern Ukrainian literature and linguistic didactics, determined by the features of traditional and innovative teaching methods in philological sciences, justified the main priorities of the educational process in general and science in particular methodological, emphasizes the important role of this process the individual leader-guiding and directing force in any business, particularly in the scientific and practical functioning of the whole field of teacher education. It is alleged that the scientific way of N. Voloshina and O. Belyaev require more detailed study and

analysis, so that is extremely relevant in difficult times becoming methodical science in general and the Ukrainian national school of scientific methods of teaching Ukrainian language and literature in particular. Traditional and innovative teaching methods in philological sciences always harmoniously combined and developed. Teachers Ukrainian language and literature, staff training laboratories Ukrainian language and literature academic institutions in Ukraine, teachers pedagogical universities provide unbreakable cycle in the production of sound methods and technologies of teaching and training. Defining the main priorities of the educational process in general and science in particular methodological, stress urgently need of such a process in the individual leader - guiding and directing force in any business, particularly in the scientific and practical direction of the whole field of teacher education. Methods of teaching Ukrainian language and literature in all the years of development and was rich in bright prominent personalities who initiated the linguistic and literaturnodyaktychni principles of science-based humanist, ethnic, cultural and customary traditions of the Ukrainian people. No doubt, refer to the following scientists NY Voloshin and A. Belyaev creators of modern Ukrainian methodical science.

Keywords: *literary didactics, linguodidactics, personality scientist, ukrainian national scientific school, traditional and innovatoinal in philology.*

Постановка проблеми. Сучасний україномовний освітній простір зазнає майже революційних трансформацій під впливом суспільних, економічних, геополітичних змін на пострадянському просторі. Не завжди ці процеси мають позитивний характер. «Проростання» в цих умовах загальнолюдського та народознавчого контексту формування особистості молодого українця – важливе завдання вчителя-філолога, зокрема щодо збагачення світоглядного словника учня, «набору понять, – як зазначає В. Жайворонок, – які усвідомлює людина в процесі пізнання навколишнього світу і самої себе та відтворює їх у слові [Жайворонок, 2007, с.118]».

Традиційне й інноваційне в методиці викладання філологічних дисциплін завжди гармонійно поєднувалося й розвивалося. Учителі української мови та літератури, співробітники лабораторій навчання української мови і літератури академічних установ України, викладачі педагогічних ВНЗ забезпечують нерозривний цикл у продукуванні «грунтовних методик і технологій навчання та підготовки кадрів» [Пентилюк, 2007].

Визначаючи основні пріоритети розвитку освітнього процесу в цілому й методичної науки зокрема, підкреслюємо доконечну потребу в організації такого процесу в особистості керівника – спрямовуючої і направляючої сили в будь-якій справі, особливо в науково-практичному спрямуванні цілої галузі педагогічної освіти. Методика викладання української мови і літератури в усі роки становлення і розвитку була багатою на яскраві визначні особистості, які започаткували лінгво- та літературнодидактичні засади науки на основі гуманістичних, етнокультурних і звичаєвих традицій українського народу. Без сумніву, до таких науковців відносимо Н. Волошину та О. Біляєва – сучасних творців української методичної науки.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Наукову значущість постатей Н. Волошиної та О. Біляєва побіжно вивчали такі науковці, як М. Вашуленко, С., Караман, Н. Голуб, І. Кочан, В. Горбачук, Н. Дика, Н. Остапенко, М. Пентилюк, Т. Симоненко, І. Стернін, Г. Шелехова та ін. Нами неодноразово підкреслювалося, що науковий подвижницький шлях Н. Волошиної та О. Біляєва потребує більш детального вивчення й аналізу, тому що є надзвичайно актуальним у нелегкі часи становлення методичної науки в цілому та української національної наукової школи методики навчання української мови і літератури зокрема [Кожуховська, 2008, с. 227-237; Дига; Лібих фон, 2010].

Метою написання статті обрано обґрунтування важливості й ефективності використання здобутків наукових шкіл Н. Волошиної та О. Біляєва на сучасному етапі розвитку методик навчання рідної мови та української літератури як важливих складових націєтворчого освітнього процесу.

Виклад основного матеріалу. В аспекті сучасних інноваційних процесів, що відбуваються в Українській державі, важливими, з погляду освітнього менеджменту, є вміння оптимізувати традиційні й інноваційні компоненти будь-якої освітньо-педагогічної діяльності, зокрема й у методиках викладання філологічних дисциплін. На нашу думку, сучасний учитель високого рівня повинен мати глибокі знання щодо всіх процесів, що відбуваються в галузі, очолювати ці процеси (проводити експерименти, постійний моніторинг (діагностику) навчальних програм і планів, підручників, навчально-методичних комплексів з рідної мови та літератури, їх відповідності віковим, розумовим здібностям, виховним і розвивальним завданням учнів тощо), поєднувати й уміло координувати крайні погляди на потреби галузі: з одного боку, намагатися знівелювати все, що було позитивного і негативного, наприклад, у радянській методиці викладання мови й літератури, й запроваджувати «інновації» без достатнього обґрунтування потреби в них, з іншого – абсолютну консервацію минулого як ідеалу і несприйняття сучасних змін. Особистість ученого, його «я», індивідуальний внесок не лише в розвиток окремої галузі науки, але й у розвиток наукового стилю нерідко залишаються поза увагою лінгвістів. І якщо місце певного ученого-методиста в історії науки визначено, відповідь на запитання про внесок гуманітаріїв не буде однозначною. Тому необхідно звернутися до аналізу праць українських учених, імена яких стали символом у певних галузях знань і сьогодні залишаються кращими зразками наукових досліджень.

Аналізуючи розвиток методики української мови і літератури, діяльність лабораторій навчання мови і літератури (безвідносно до історичних і суспільних змін, що сталися в останні десятиріччя), стверджуємо, що саме такими керівниками були Н. Волошина та О. Біляєв – постаті академічного рівня, наукового розуміння галузі, високого злету

думки і слова, еталонної міри почуттів порядності, інтелігентності, вихованості.

Очолювані Олександром Михайловичем та Нілою Йосипівною лабораторії протягом багатьох років були каталізаторами передових ідей у навчанні української мови і літератури, упроваджували новаторські форми і методи проведення уроків, визначали перспективні напрями розвитку методичної науки в цілому й теорії (лінгводидактики) зокрема.

Принципи зв'язку науки і практики забезпечувався й у процесі підготовки кандидатів і докторів наук із фаху. Наукові школи О. Біляєва та Н. Волошиної були «великими і потужними» [Лібіх фон, 2010, с.3], кожен із них підготував більше 40 кандидатів і близько 10 докторів наук. І самі вчені, і їхні учні розробляли найбільш актуальні проблеми навчання рідної мови і літератури, здійснювали експериментальні дослідження в територіально всеохоплюючих куточках держави. Обоє науковців були людьми надзвичайної ерудиції, доброзичливості, порядності, щиро любили людей, по-філософському мудро, дещо з іронією дивилися в прийдешнє. У цих особистостей гармонійно поєднувалися шляхетність, готовність прийти на допомогу, порадити, навчити, і вимогливість до себе й інших. Наприклад, творчий доробок О. Біляєва становить понад двісті наукових праць, серед яких значну частину присвячено дослідженню типології уроків української мови, зокрема монографії: «Сучасний урок української мови» (К., 1981), «Шляхи підвищення ефективності уроку української мови у 5-8 класах» (К., 1967), «Уроки української мови у восьмирічній школі» (у співавторстві, за ред. О. Біляєва. К., 1966); навчально-методичні посібники: «Методика вивчення української мови в школі» (у співавторстві. – К., 1987), «Лінгводидактика рідної мови» (К., 2005); статті, як-от: «Методика мови як наука» (Дивослово. – 2002. – № 11), «Інтегровані уроки рідної мови» (Дивослово. – 2003. – № 5) та ін. Такий же науковий доробок має і Н. Волошина. Окрім того, ці високі академічні постаті були активними учасниками життя багатьох українських вишів: спілкувалися з колегами, студентами. Наприклад, Ніла Йосипівна зачарувала переяславських студентів майстерним декламуванням прози або ліричних творів а Олександр Михайлович – іскрометним словом, глибоким знанням народної фразеології тощо [Дига; Кожуховська, 2008]. Вони були учасниками круглих столів, де обговорювалися питання, пов'язані з проблемами літературної освіти, популяризувалися програми і підручники, посібники, створені в лабораторіях їхніми колегами-однодумцями. Студенти в особі Ніли Йосипівни та Олександра Михайловича бачили взірець учителя, словесника, україніста, мудрого порадирика, людини, закоханої в методичну роботу. У цьому сенсі зауважимо, що науково-методична спадщина Ніли Йосипівни Волошиної та Олександра Михайловича Біляєва – це синтез складних питань шкільної мовно-літературної освіти та методичної підготовки майбутніх педагогів філологічного напрямку.

Ніла Йосипівна і Олександр Михайлович мали надзвичайний талант лектора і ритора, захоплювали слухачів оригінальними лекціями, корисними порадами молодим ученим, аспірантам. Вони зуміли згуртувати в лабораторіях навчання української мови і методики навчання літератури колективи досвідчених і молодих співробітників в єдине ціле. Як керівникам, їм обом було властиве мислення на перспективу, вміння узгоджувати проблеми сьогодення зі стрижневими завданнями наукового зростання лабораторій, де були створені атмосфери взаєморозуміння, взаємоповаги, співтворчості. Будучи корифеями методичної науки, учені заслужено вважалися інтелектуальним, емоційним і науковим центрами лабораторій.

Науковці були переконані, що успішне вирішення завдань національного виховання безпосередньо пов'язане з удосконаленням підготовки педагогів, їх професійної майстерності, ерудиції і культури. Жодна інша професія не ставить таких вимог до людини, як професія педагога, учителя, вихователя. Педагог-філолог зобов'язаний бути яскравою, неповторною особистістю, носієм загальнолюдських цінностей, глибоких і різноманітних знань, високої культури; прагнути до втілення в собі людського ідеалу. Навчаючи своїх аспірантів, учені підкреслювали важливість особистісних рис і переконань педагога для професійної діяльності, адже стати справжнім учителем, духовним наставником своїх вихованців, чудовим класоводом чи класним керівником дуже нелегко. Діяльність організатора учнівського чи студентського колективу багатогранна, коло обов'язків у педагога дуже широке, прикроців і невдач набагато більше, ніж радощів і перемог. Але водночас – це радість спілкування, це бажання бути потрібним кожному своєму учневі й досягнення маленьких чи великих перемог у навчанні та вихованні. Кожен намагається відшукати свої шляхи вирішення, здавалося б, одних і тих же завдань. І чим вища майстерність учителя, тим результативнішим є процес навчання і виховання: менше конфліктів, більше доброти і взаєморозуміння у відносинах між педагогом та його учнями.

Усвідомлюючи, що кожна особистість – це найвеличніша цінність, зазначимо, це особливо стосується особистості науковця, тому що у ХХІ ст., коли наука досягла рівня неklasичної та постнеklasичної, різноманітність інтелектуальних здібностей та інтересів науковця створює необхідні передумови для миттєвого вирішення поставлених завдань, гнучкості і відкритості до нового, для зростання здатності до наукових відкриттів.

Особистість науковця, з одного боку, всебічно сприяє науково-технічному прогресу, а з іншого – слугує міцним фактором відповідального стримування свого необмеженого втручання у світ природи. Як підкреслює М. Пентилюк, уже понад століття розвивається лінгводидактика (методика навчання мови) як наука в Україні, хоча термін з'явився в 70-х рр. минулого століття завдяки російському вченому

М. Шанському. У сучасному трактуванні лінгводидактика – «термін, що вживається на позначення функціональної частини методики, в якій досліджуються закономірності засвоєння мови, розв'язуються питання змісту курсу на основі лінгвістичних досліджень, вивчаються труднощі засвоєння мовного матеріалу та їх причини, визначаються принципи і методи навчання, шляхи і засоби формування комунікативної компетенції [Пентилюк, 2007: с. 7]».

Педагогічна майстерність учителя – це цілеспрямований педагогічний вплив на учня, який здійснює щохвилини, щогодини кожен учитель своєю особистістю, манерою поведінки, знаннями, спілкуванням. Майстерність можна розглядати як найвищий рівень педагогічної діяльності, як вияв творчої активності. Такі і близькі переконання передавали своїм учням наставники Н. Волошина та О. Біляєв.

У сучасному літературно- та лінгводидактичному освітньому полі традиційні форми часто невиправдано не використовуються, пропонуються нові, інколи не до кінця перевірені, методичні ідеї. Наприклад, теза «Навчити вчитися», яка активно використовується в сучасному дискурсі, на нашу думку, потребує певного коригування. Навчити молоде покоління відшуковувати якусь інформацію не так і складно, тому що більшість юнаків і дівчат з малих літ користуються пошуковими системами інтернету, знають, як за ключовим словом або фразою «відгуглити» інформацію. Але чи мають від того глибинний зиск? Можна, наприклад, знати відомості (у тому числі з наукової літератури, словників, не тільки з інтернету) про будову андронного колайдера. Але чи це ті знання, що відразу допоможуть стати фахівцем з атомної фізики? У будь-якій справі необхідна оптимальна сума знань, умінь і практичних навичок. На нашу думку, в останні роки в методиці викладання української мови і літератури мало акцентується на обмеженні обсягів навчальної інформації, яку дитина повинна засвоїти, зокрема змістом підручника, рекомендованого МОН України. Адже це той обсяг, що справді необхідний учневі для оптимального розуміння наукової проблеми: правила, визначення та їх практичного застосування, наприклад, з української мови чи розуміння жанрової і видової специфіки твору – з літератури.

Навпаки, інколи молоді вчителі намагаються змусити учнів відшуковувати додаткову інформацію з nereкомендованих МОН України джерел: інтернету, довідкової літератури, таким чином «розпорошуючи» оптимум інформації, яку треба засвоїти учневі: вивчити напам'ять правило, визначення, відшуковувати застосування цього правила у словах, реченнях, текстах. Адже від надміру навчального матеріалу ефективність і результативність знижується: діти втомлюються, втрачається інтерес до навчання в цілому. Актуальним на сьогодні, на нашу думку, є повернення до обсягів і змісту програми, і підручника з кожної навчальної дисципліни. Інша справа, що підручники і програми теж зазнають від учителів-практиків, методистів, науковців обґрунтованої фахової критики. У будь-

якому разі не може учень 10-12-14 років сприйняти навчальної інформації більше, ніж біологічно, фізично чи психічно це можливо у його віці. Саме так бачиться нам оптимізація навчального процесу – у припиненні нагромадження інформації, що не передбачена навчальною програмою. Науковець М. Пентилюк підкреслює, що проблема сучасного уроку цікавить учених-дидактів і методистів, учителів-словесників, про це свідчать численні публікації на сторінках науково-методичних часописів. Актуальною проблемою залишається класифікація аспектних уроків й уроків зв'язного мовлення. Назва останніх як термін уже не відповідає сучасним завданням і параметрам мовної освіти в умовах її стандартизації.

За своєю суттю й основними завданнями це уроки розвитку комунікативних умінь і навичок, на яких розвивається й удосконалюється мовлення учнів, їхня комунікативна компетентність. Усе це потребує подальших наукових пошуків і наукової аргументації [Пентилюк, 2007]. Головним у цьому сенсі, на думку О. Біляєва, повинен бути зміст, бо урок має містити певний обсяг інформації, теоретичних відомостей, засвоєння яких збагачувало б учнів науковими званнями, мовними і мовленнєвими вміннями [Біляєв, 2003: с. 2]. Зміст уроку включає, крім знань, уміння й навички учнів, методи і засоби навчання. Необхідною умовою реалізації змісту уроку є зв'язок із життям, усвідомлення учнями суспільної й особистісної ролі мови. Структура уроку, як відомо, визначається його змістом. Це діалектичний підхід до розуміння єдності змісту і форми уроку. Однак сучасна методика, спираючись на педагогічні новації, що охопили навчальний процес, констатує варіантність форм проведення уроку певного змісту, що теж потребує глибокого аналізу й моніторингу.

Висновки. Наукові праці докторів педагогічних наук, професорів Н. Волошиної та О. Біляєва відзначаються фундаментальністю, ґрунтовністю, оригінальністю, відразу ставали класичними зразками. Вивчення їхньої наукової діяльності допомагає по-новому осмислити закономірності галузі, спонукає до появи сучасного бачення тематики й проблематики наукової творчості, до пошуку шляхів розвитку української лінгводидактики у складних умовах сьогодення.

ЛІТЕРАТУРА

- Біляєв, 2003* – Біляєв О. Зміст уроку української мови /О. Біляєв //Українська мова і література у школі. – 2003. – № 4. С. 2.
- Біляєв, 2005* – Біляєв О. М. Лінгводидактика рідної мови /О. М. Біляєв. – К. : Генеза, 2005. – 243с.
- Дига* – Дига Н. Творча діяльність професора Ніли Йосипівни Волошиної з проєкцією на сьогодення : круглий стіл на вшанування пам'яті провідного науковця, вченого, людини доброї і щирої душі [Електронний ресурс] . – Режим доступу : http://didactics.ucoz.ua/_id/1/138_UL_6-7_12_01.pdf
- Жайворонок, 2007* – Жайворонок В. В. Українська етнолінгвістика: нариси/ В. В. Жайворонок. – К. : Довіра, 2007. – 261с.
- Лібих фон, 2010* – Лібих фон Ю. Наукова школа професора Ніли Волошиної як культурологічно-освітній простір/ Юстус фон Лібих// Українська література в загальноосвітній школі. – 2010. №1. – С.3.

- Кожуховська, 2008* – Кожуховська Л. П. Науковий спадок О. М. Біляєва в контексті сучасної лінгводидактики// Теоретична і дидактична філологія : збірник наукових праць. – В.4. – Переяслав-Хмельницький, 2008. – С.227-237.
- Пентиліук, 2007* – Пентиліук М. І., Окуневич Т. Г. Сучаний урок української мови /М. І. Пентиліук, Т. Г. Окуневич. Харків : Основа, 2007.

REFERENCES

- Byelyayev, 2003* – Byelyayev O. Zmist uroku ukrayins'koyi movy /O. Bilyayev //Ukrayins'ka mova i literatura u shkoli. 2003. № 4. S. 2.
- Byelyayev, 2005* – Bilyayev O. M. Lnhvodydaktyka ridnoyi movy /O. M. Bilyayev. – K. : Heneza, 2005. – 243s.
- Dyha* – Dyha N. Tvorcha diyal'nist' profesora Nily Yosypivny Voloshynoyi z proektsiyeyu na s'ohodennya : kruhlyy stil na vshanuvannya pam'iyati providnoho naukovtsya, vchenoho, lyudyny dobroyi i shchyroyi dushi [Elektronnyy resurs] . – Rezhym dostupu : http://didactics.ucoz.ua/_ld/1/138_UL_6-7_12_01.pdf
- Zhayvoronok, 2007* – Zhayvoronok V. V. Ukrayins'ka etnolinhvistyka: narysy/ V. V. Zhayvoronok. – K. : Dovira, 2007. – 261s.
- Libikh fon, 2010* – Libikh fon Yu. Naukova shkola profesora Nily Voloshynoyi yak kul'turolohichno-osvitniy prostir/ Yustus fon Libikh// Ukrayins'ka literatura v zahal'noosvitniy shkoli. – 2010. – №1. – S.3.
- Kozhukhovs'ka, 2008* – Kozhukhovs'ka L. P. Naukovyy spadok O. M. Bilyayeva v konteksti suchasnoyi lnhvodydaktyky// Teoretychna i dydaktychna filolohiya : zbirnyk naukovykh prats'. – V.4. – Pereyaslav-Khmel'nyts'kyy, 2008. – S.227-237.
- Pentylyuk, 2007* – Pentylyuk M. I., Okunevych T. H. Suchanyy urok ukrayins'koyi movy / M. I. Pentylyuk, T. H. Okunevych. – Kharkiv : Osнова, 2007.

Надійшла до друку 17.06.2014.

УДК 37.011.3-051:78

Микола Колос

ЕТНОКУЛЬТУРНІ ВИТОКИ ВІТЧИЗНЯНОЇ ХОРОВОЇ КУЛЬТУРИ В ПРОФЕСІЙНОМУ СТАНОВЛЕННІ ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ

Інтенсивний розвиток українського хорового мистецтва зумовлений художніми традиціями нашого народу. Хорова культура сучасності постає як закономірний спадкоємець багатомістових традицій. Багатомістовий педагогічний досвід хорових діячів, українських композиторів має стати предметом детального вивчення в процесі підготовки майбутнього вчителя музики.

Вітчизняна хорова культура виступає унікальним явищем в історії національної та світової музичної культури. Основним джерелом її формування стали кращі зразки народної пісенної музики. Дослідження витоків хорової культури, стилістики та художнього оформлення української хорової музики, яка формувалася упродовж століть, і сьогодні залишається актуальною проблемою музично-педагогічної освіти.

Хорова педагогіка є найбільш масштабним явищем в музично-педагогічній освіті України. Комплексний підхід науковців до вивчення різноманітних явищ хорового мистецтва сприяє створенню цілісної картини її просторового буття в системі національної музичної культури.

Важливим джерелом формування хорознавчого напрямку в українському музикознавстві стала наукова спадщина Н. Горюхіної, І. Гулеско, А. Лащенко,